

ПОСТАНОВА НАДЗВИЧАЙНОГО
XIV УКРАЇНСЬКОГО З'ЇЗДУ РАД

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ

(ОСНОВНОГО ЗАКОНУ)

УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Надзвичайний XIV Український З'їзд Рад постановляє:

Проект Конституції (Основного Закону) Української Радянської Соціалістичної Республіки в редакції, поданій Редакційною Комісією З'їзду, затвердити.

ПРЕЗИДІЯ З'ЇЗДУ

м. Київ

30 січня 1937 року

КОНСТИТУЦІЯ

(ОСНОВНИЙ ЗАКОН)

УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

РОЗДІЛ I

СУСПІЛЬНИЙ УСТРІЙ

Стаття 1. Українська Радянська Соціалістична Республіка є соціалістична держава робітників і селян.

Стаття 2. Політичну основу УРСР становлять Ради депутатів трудящих, що виростили і зміцнили в наслідок повалення влади поміщиків та капіталістів, завоювання диктатури пролетаріату, визволення українського народу від національного гніту царату та російської імперіалістичної буржуазії і розгрому націоналістичної контрреволюції.

Стаття 3. Вся влада в УРСР належить трудящим міста і села в особі Рад депутатів трудящих.

Стаття 4. Економічну основу УРСР становлять соціалістична система господарства і соціалістична власність на знаряддя та засоби виробництва, що утвердилися в наслідок ліквідації капіталістичної системи господарства, скасування приватної власності на знаряддя та засоби виробництва і знищення експлуатації людини людиною.

Стаття 5. Соціалістична власність в УРСР має або форму державної власності (всенародне добро), або форму кооперативно-колгоспної власності (власність окремих колгоспів, власність кооперативних об'єднань).

Стаття 6. Земля, її надра, води, ліси, заводи, фабрики, шахти, рудні, залізничний, водний і повітряний транспорт, банки, засоби зв'язку, організовані державою великі сільськогосподарські підприємства (радгоспи, машинно-тракторні станції і т. п.), а також комунальні підприємства і основний житловий фонд у містах і промислових пунктах є державною власністю, тобто всенародним добром.

Стаття 7. Громадські підприємства в колгоспах і кооперативних організаціях з їх живим і мертвим реманентом, продукція, що її виробляють колгоспи та кооперативні організації, так само як їх громадські будівлі, становлять громадську, соціалістичну власність колгоспів кооперативних організацій.

Кожний колгоспний двір, крім основного прибутку від громадського колгоспного господарства, має в особистому користуванні невелику присадибну ділянку землі і в особистій власності підсобне господарство на присадибній ділянці, житловий будинок, продуктивну худобу, птицю та дрібний сільськогосподарський реманент — згідно з статутом сільськогосподарської артілі.

Стаття 8. Земля, яку займають колгоспи, закріплюється за ними в безплатне і безстрокове користування, тобто навечно.

Стаття 9. Поруч з соціалістичною системою господарства, яка є панівною формою господарства в УРСР, допускається законом дрібне приватне господарство одноосібних селян і кустарів, яке ґрунтується на особистій праці і виключає експлуатацію чужої праці.

Стаття 10. Право особистої власності громадян на їх трудові прибутки та заощадження, на житловий будинок і підсобне хатнє господарство, на предмети хатнього господарства і вжитку, на предмети особистого споживання та комфорту, так само як право спадкування особистої власності громадян — охороняються законом.

Стаття 11. Господарське життя УРСР визначається і спрямовується державним

народногосподарським планом в інтересах збільшення суспільного багатства, неухильного піднесення матеріального та культурного рівня трудящих, зміцнення незалежності соціалістичної держави і посилення її обороноздатності.

Стаття 12. Праця в УРСР є обов'язком і справою честі кожного здатного до праці громадянина за принципом: "хто не працює, той не їсть".

В УРСР здійснюється принцип соціалізму: "від кожного за його здібністю, кожному — за його працею".

РОЗДІЛ II

ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ

Стаття 13. З метою здійснення союзними республіками взаємодопомоги по лінії економічній і політичній, так само як по лінії оборони. Українська, Радянська Соціалістична Республіка добровільно об'єдналася з іншими рівноправними Радянськими Соціалістичними Республіками: Російською РФСР, Білоруською РСР, Азербайджанською РСР, Грузинською РСР, Вірменською РСР, Туркменською РСР, Узбецькою РСР, Таджикиською РСР, Казахською РСР, Киргизькою РСР в Союзну державу — Союз Радянських Соціалістичних Республік.

Виходячи з цього, УРСР забезпечує за СРСР в особі його вищих органів влади і органів державного управління права, визначені статтею 14 Конституції СРСР.

Поза межами статті 14 Конституції СРСР, УРСР здійснює державну владу самостійно, зберігаючи Повністю свої суверенні права.

Стаття 14. Українська Радянська Соціалістична Республіка зберігає за собою право виходу з Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Стаття 15. Територія Української Радянської Соціалістичної Республіки не може бути змінювана без згоди УРСР.

Стаття 16. Закони СРСР обов'язкові на території УРСР.

Стаття 17. Кожний громадянин УРСР є громадянином СРСР.

Громадяни всіх інших союзних республік користуються на території УРСР усіма правами громадян УРСР.

Стаття 18. Українська Радянська Соціалістична Республіка складається з областей: Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Київської, Одеської, Харківської, Чернігівської і Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки.

Стаття 19. До відання Української Радянської Соціалістичної Республіки в особі її найвищих органів влади і органів державного управління належать:

а) встановлення і зміна Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки і контроль за її виконанням;

б) затвердження Конституції Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки;

в) подання на затвердження Верховної Ради СРСР утворення нових областей, а також нових автономних республік і областей у складі УРСР;

г) встановлення кордонів і районного поділу областей УРСР;

д) затвердження кордонів і районного поділу Молдавської АРСР;

е) видання законів УРСР;

є) охорона державного ладу і прав громадян;

ж) затвердження народногосподарського плану УРСР;

з) затвердження державного бюджету УРСР;

и) встановлення, у відповідності з законодавством СРСР, державних і місцевих податків, зборів і неподаткових прибутків;

і) керування здійсненням бюджету Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки і місцевих бюджетів областей;

ї) керування страховою і ощадною справою;

к) управління банками, промисловими, сільськогосподарськими і торговельними

підприємствами та організаціями республіканської підлеглості, а також керівництво місцевою промисловістю;

л) контроль і нагляд за станом і управлінням підприємств союзної підлеглості;

м) встановлення порядку користування землею, надрами, лісами й водами;

н) керування житловим і комунальним господарством, житловим будівництвом і впорядкуванням міст та інших населених місцевостей;

о) шляхове будівництво, керування місцевим транспортом і зв'язком;

п) законодавство про працю;

р) керування справою соціального забезпечення;

с) керування справою початкової, середньої і вищої освіти;

т) керування культурно-освітніми і науковими організаціями та установами в УРСР і управління культурно-освітніми та науковими організаціями і установами загальнореспубліканського значення;

у) керування справою охорони, здоров'я і управління установами охорони народного здоров'я загальнореспубліканського значення;

ф) керування і організація справи фізкультури і спорту;

х) організація судових органів УРСР;

ц) надання прав громадянства УРСР;

ч) амністія і помилування громадян, засуджених судовими органами УРСР.

РОЗДІЛ III

НАЙВИЩІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНСЬКОЇ

РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Стаття 20. Найвищим органом державної влади УРСР є Верховна Рада УРСР.

Стаття 21. Верховна Рада УРСР обирається громадянами УРСР по виборчих округах на строк 4 роки за нормами: 1 депутат на 100.000 населення.

Стаття 22. Верховна Рада УРСР здійснює всі права, що залежать УРСР згідно з статтями 13 і 19 Конституції УРСР, оскільки вони не належать, в силу Конституції, до компетенції підзвітних Верховній Раді УРСР органів УРСР: Президії Верховної Ради УРСР, Ради Народних Комісарів УРСР і Народних Комісаріатів УРСР.

Стаття 23. Верховна Рада УРСР є єдиним законодавчим органом УРСР.

Стаття 24. Закон вважається затвердженим, коли його ухвалила Верховна Рада УРСР простою більшістю голосів.

Стаття 25. Закони, ухвалені Верховною Радою УРСР, публікуються за підписами голови і секретаря Президії Верховної Ради УРСР.

Стаття 26. Верховна Рада УРСР обирає голову Верховної Ради УРСР і двох його заступників.

Стаття 27. Голова Верховної Ради УРСР керує засіданнями Верховної Ради УРСР і видає її внутрішнім розпорядком.

Стаття 28. Верховна Рада УРСР обирає Президію Верховної Ради УРСР в складі: голови Президії Верховної Ради УРСР, двох заступників, секретаря Президії і 15 членів Президії Верховної Ради УРСР.

Стаття 29. Президія Верховної Ради УРСР підзвітна Верховній Раді УРСР у всій своїй діяльності.

Стаття 30. Президія Верховної Ради УРСР:

- а) скликає сесії Верховної Ради УРСР;
- б) дає тлумачення законів УРСР, видає укази;
- в) провадить всенародне опитування (референдум);

г) скасовує постанови і розпорядження Ради Народних Комісарів УРСР, Ради Народних Комісарів Молдавської АРСР, а також постанови і розпорядження обласних Рад депутатів трудящих, в разі їх невідповідності законові;

д) у період між сесіями Верховної Ради УРСР за поданням голови Ради Народних Комісарів УРСР увільняє від посади і призначає окремих Народних Комісарів УРСР з наступним внесенням на затвердження Верховної Ради УРСР;

е) надає права громадянства УРСР;

є) надає почесні звання УРСР і удостоює нагород;

ж) здійснює право помилування громадян, засуджених судовими органами УРСР.

Стаття 31. Сесії Верховної ради УРСР скликаються Президією Верховної Ради УРСР двічі на рік.

Позачергові сесії скликаються Президією Верховної Ради УРСР за її розсудом або на вимогу однієї третини депутатів Верховної Ради.

Стаття 32. Верховна Рада УРСР обирає мандатну комісію, яка перевіряє повноваження депутатів Верховної Ради УРСР.

За поданням мандатної комісії Верховна Рада УРСР вирішує або визнати повноваження, або касувати вибори окремих депутатів.

Стаття 33. Верховна Рада УРСР призначає, коли вона визнає за необхідне, слідчі та ревізійні комісії з усяких питань.

Всі установи та службові особи зобов'язані виконувати вимоги цих комісій і подавати їм необхідні матеріали та документи.

Стаття 34. Депутат Верховної Ради УРСР не може бути притягнений до судової відповідальності або заарештований без згоди Верховної Ради УРСР, а в період між сесіями Верховної Ради УРСР, — без згоди Президії Верховної Ради УРСР.

Стаття 35. По закінченні повноважень Верховної Ради УРСР Президія Верховної Ради УРСР призначає нові вибори в строк не більше двох місяців з дня закінчення повноважень Верховної Ради УРСР.

Стаття 36. По закінченні повноважень Верховної Ради УРСР Президія Верховної Ради УРСР зберігає свої повноваження аж до утворення новообраною Верховною Радою УРСР нової Президії Верховної Ради УРСР.

Стаття 37. Новообрана Верховна Рада УРСР скликається Президією Верховної Ради УРСР попереднього скликання не пізніше, як через місяць після виборів.

Стаття 38. Верховна Рада УРСР утворює Уряд УРСР—Раду Народних Комісарів УРСР.

РОЗДІЛ IV

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Стаття 39. Найвищим виконавчим і розпорядчим органом державної влади УРСР є Рада Народних Комісарів УРСР.

Стаття 40. Рада Народних Комісарів УРСР відповідальна перед Верховною Радою УРСР і їй підзвітна, а в період між сесіями Верховної Ради УРСР—перед Президією Верховної Ради УРСР, якій підзвітна.

Стаття 41. Рада Народних Комісарів УРСР видає постанови і розпорядження на основі і на виконання законів СРСР і УРСР, постанов і розпоряджень Ради Народних Комісарів СРСР і перевіряє їх виконання.

Стаття 42. Постанови і розпорядження Ради Народних Комісарів УРСР обов'язкові до виконання на всій території УРСР.

Стаття 43. Рада Народних Комісарів УРСР:

а) об'єднує і спрямовує роботу Народних Комісаріатів УРСР та інших підвідомчих їй господарських і культурних установ; об'єднує і перевіряє роботу Уповноважених загальносоюзних Народних Комісаріатів;

б) вживає заходів по здійсненню народногосподарського плану;

в) вживає заходів по здійсненню державного і місцевого бюджету УРСР;

г) вживає заходів по забезпеченню громадського ладу, обороні інтересів держави і охороні прав громадян;

д) спрямовує і перевіряє роботу Ради Народних Комісарів Молдавської АРСР, керує і перевіряє роботу виконавчих комітетів обласних Рад депутатів трудящих;

е) утворює, в разі необхідності, спеціальні комітети і Головні Управління при Раді Народних Комісарів УРСР у справах господарського і культурного будівництва.

Стаття 44. Рада Народних Комісарів УРСР має право припиняти постанови і розпорядження Ради Народних Комісарів Молдавської АРСР, рішення і постанови обласних Рад депутатів трудящих і скасовувати постанови та розпорядження виконавчих Комітетів обласних Рад депутатів трудящих.

Рада Народних Комісарів УРСР має право скасовувати накази та інструкції Народних Комісарів УРСР.

Стаття 45. Рада Народних Комісарів УРСР утворюється Верховною Радою УРСР в складі:

Голови Ради Народних Комісарів УРСР;

Заступників голови Ради Народних Комісарів УРСР; '

Голови Державної планової комісії УРСР;

Народних Комісарів УРСР:

Харчової промисловості;

Легкої промисловості;

Лісової промисловості;

Земельних справ;

Зернових і тваринницьких радгоспів;

Фінансів;

Внутрішньої торгівлі;

Внутрішніх справ;

Юстиції;

Охорони здоров'я;

Освіти;

Місцевої промисловості;

Комунального господарства;

Соціального забезпечення;

Уповноваженого Комітету заготівель СРСР;

Начальника Управління в справах мистецтв;

Уповноважених загальносоюзних Народних Комісаріатів.

Стаття 46. Народні Комісари УРСР керують галузями державного управління, які належать до компетенції УРСР.

Стаття 47. Народні Комісаріати УРСР є або союзно-республіканськими або республіканськими.

Стаття 48. До союзно-республіканських Народних Комісаріатів УРСР належать Народні Комісаріати УРСР:

Харчової промисловості;

Легкої промисловості;

Лісової промисловості;

Земельних справ;

Зернових і тваринницьких радгоспів;

Фінансів;

Внутрішньої торгівлі;

Внутрішніх справ;

Юстиції;

Охорони здоров'я.

Стаття 49. До республіканських Народних Комісаріатів належать Народні Комісаріати УРСР:

Освіти;

Місцевої промисловості;

Комунального господарства;

Соціального забезпечення.

Стаття 50. Народні Комісари УРСР видають у межах компетенції відповідних Народних Комісаріатів накази та інструкції на основі і на виконання законів СРСР і УРСР, постанов і розпоряджень Ради-Народних Комісарів СРСР і Ради Народних Комісарів УРСР, наказів та інструкцій союзно-республіканських Народних Комісаріатів СРСР і перевіряють їх виконання.

Стаття 51. Союзно-республіканські Народні Комісаріати УРСР керують дорученими

їм галузями державного управління УРСР, підлягаючи як Раді Народних Комісарів УРСР, так і відповідному союзно-республіканському Народному Комісаріатові СРСР.

Стаття 52. Республіканські Народні Комісаріати УРСР керують дорученими їм галузями державного управління, підлягаючи безпосередньо Раді Народних Комісарів УРСР.

Стаття 53. Уряд УРСР або Народний Комісар УРСР, до якого звернуто запит депутата Верховної Ради УРСР, зобов'язані не більше як у триденний строк дати усну або писану відповідь у Верховній Раді УРСР.

РОЗДІЛ V

НАЙВИЩІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

МОЛДАВСЬКОЇ АВТОНОМНОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Стаття 54. Найвищим органом державної влади Молдавської АРСР є Верховна Рада Молдавської АРСР.

Стаття 55. Верховна Рада Молдавської АРСР обирається громадянами Республіки на строк 4 роки за нормами представництва, що встановлюється Конституцією Молдавської АРСР.

Стаття 56. Верховна Рада Молдавської АРСР є єдиним законодавчим органом Молдавської АРСР.

Стаття 57. Верховна Рада Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки:

а) ухвалює Конституцію Молдавської Автономної РСР і вносить її на затвердження Верховної Ради УРСР; .

б) встановлює районний поділ Молдавської АРСР і межі районів та міст і вносить на затвердження Верховної Ради УРСР;

в) затверджує народногосподарський план Молдавської АРСР;

г) затверджує бюджет Молдавської АРСР;

д) надає почесні звання Молдавської Автономної Республіки.

Стаття 58. Закони УРСР обов'язкові на території Молдавської АРСР. В разі розходження закону Молдавської АРСР з законом УРСР на території Молдавської АРСР діє закон УРСР.

Стаття 59. Верховна Рада Молдавської АРСР обирає Президію Верховної Ради Молдавської АРСР в складі: голови Президії Верховної Ради, його заступників, секретаря Президії і членів Президії Верховної Ради Молдавської АРСР.

Стаття 60. Президія Верховної Ради Молдавської АРСР підзвітна Верховній Раді Молдавської АРСР.

Стаття 61. Повноваження Президії Верховної Ради Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки визначаються Конституцією Молдавської АРСР.

Стаття 62. Для ведення засідань Верховна Рада Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки обирає голову Верховної Ради Молдавської АРСР і його заступників.

Стаття 63. Верховна Рада Молдавської АРСР утворює Уряд Молдавської АРСР — Раду Народних Комісарів Молдавської АРСР.

РОЗДІЛ VI

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МОЛДАВСЬКОЇ АВТОНОМНОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Стаття 64. Найвищим виконавчим і розпорядчим органом державної влади Молдавської АРСР є Рада Народних Комісарів Молдавської АРСР.

Стаття 65. Рада Народних Комісарів Молдавської АРСР відповідальна перед Верховною Радою Молдавської АРСР і їй підзвітна, а в період між сесіями Верховної Ради Молдавської АРСР — перед Президією Верховної Ради Молдавської АРСР, якій підзвітна.

Стаття 66. Рада Народних Комісарів Молдавської АРСР видає постанови і розпорядження на основі і на виконання законів СРСР, УРСР і Молдавської АРСР, постанов і розпоряджень Рад Народних Комісарів СРСР і УРСР і перевіряє їх виконання.

Стаття 67. Рада Народних Комісарів Молдавської АРСР має право скасовувати накази і інструкції Народних Комісарів Молдавської АРСР, рішення і розпорядження виконавчих комітетів міських і районних

Рад депутатів трудящих на території Молдавської РСР, а також припиняти рішення і розпорядження міських і районних Рад депутатів трудящих.

Стаття 68. Рада Народних Комісарів Молдавської РСР утворюється Верховною Радою Молдавської РСР у складі:

Голови Ради Народних Комісарів Молдавської РСР;

Заступників голови Ради Народних Комісарів;

Голови Державної планової комісії;

Народних Комісарів;

Земельних справ;

Фінансів;

Внутрішньої торгівлі;

Внутрішніх справ;

Юстиції;

Охорони здоров'я;

Освіти;

Місцевої промисловості;

Харчової промисловості;

Комунального господарства;

Соціального забезпечення;

Начальника шляхового управління;

Уповноваженого Комітету заготівель;

Начальника Управління в справах мистецтв.

Стаття 69. Народні Комісари Молдавської АРСР керують галузями державного управління, які належать до компетенції Молдавської АРСР, згідно з Конституцією УРСР і Молдавської АРСР.

Стаття 70. Народні Комісари Молдавської АРСР видають у межах компетенції відповідних Народних Комісаріатів накази і інструкції, на підставі і на виконання законів СРСР, УРСР і Молдавської АРСР, постанов і розпоряджень Рад Народних Комісарів СРСР, УРСР і Молдавської АРСР, наказів та інструкцій Народних Комісарів УРСР.

Стаття 71. Народні Комісаріати Молдавської АРСР керують дорученими їм галузями державного управління, підлягаючи як Раді Народних Комісарів Молдавської АРСР, так і відповідним Народним Комісаріатам УРСР.

РОЗДІЛ VII

МІСЦЕВІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Стаття 72. Органами державної влади в областях, округах, районах, містах, селищах, станицях і селах УРСР є Ради депутатів трудящих.

Стаття 73. Обласні, окружні, районні, міські, районні у великих містах, селищні, станичні і сільські Ради депутатів трудящих обираються відповідно трудящими області, округи, району, міста, селища, станиці і села на строк 2 роки.

Стаття 74. Ради депутатів трудящих (області, округи, району, міста, селища, станиці, села) керують культурно-політичним та господарським будівництвом на своїй території, встановлюють місцевий бюджет, керують діяльністю підлеглих їм органів управління, забезпечують охорону державного ладу, сприяють зміцненню обороноздатності країни, забезпечують додержання законів та охорону прав громадян.

Стаття 75. Ради депутатів трудящих ухвалюють рішення і дають розпорядження в межах прав, наданих їм законами СРСР і УРСР, а на території Молдавської АРСР в межах прав, наданих їм законами СРСР, УРСР і Молдавської АРСР.

Стаття 76. Виконавчими та розпорядчими органами обласних Рад депутатів

трудящих, Рад депутатів трудящих адміністративних округ, районних, міських і сільських Рад депутатів трудящих є обираєні ними виконавчі комітети в складі: голови, його заступників, секретаря і членів.

Стаття 77. Виконавчим і розпорядчим органом станичних, селищних і сільських Рад депутатів трудящих у невеликих селищах є обираєні ними голова, його заступник і секретар.

Стаття 78. Виконавчі комітети Рад депутатів трудящих (області, округи, району, міста, селища, станиці, села) здійснюють керівництво культурно-політичним та господарським будівництвом на своїй території на основі постанов відповідних Рад депутатів трудящих та вищестоячих державних органів.

Стаття 79. Сесії обласних Рад депутатів трудящих скликаються їх виконавчими комітетами не менше як 4 рази на рік.

Стаття 80. Сесії районних Рад депутатів трудящих, і Рад депутатів трудящих адміністративних округ скликаються їх виконавчими комітетами не менше як 6 раз на рік.

Стаття 81. Сесії міських і сільських Рад депутатів трудящих скликаються їх виконавчими органами не менше одного разу на місяць.

Стаття 82. Обласні Ради депутатів трудящих, Ради депутатів трудящих адміністративних округ, районні і міські Ради депутатів трудящих обирають на час своєї сесії голову і секретаря для ведення засідань сесії.

Стаття 83. Голова сільської Ради скликає сільську Раду і веде її засідання.

Стаття 84. Виконавчі органи Рад депутатів трудящих безпосередньо підвітні як Раді депутатів трудящих, що їх обрала, так і виконавчому органу вищестоячої Ради депутатів трудящих.

Стаття 85. Вищестоячі виконавчі комітети Рад депутатів трудящих мають право скасовувати рішення і розпорядження нижчестоячих виконавчих комітетів і припиняти рішення та розпорядження нижчестоячих Рад депутатів трудящих.

Стаття 86. Вищестоячі Ради депутатів трудящих мають право скасовувати рішення і розпорядження нижчестоячих Рад депутатів трудящих та їх виконавчих комітетів.

Стаття 87. Обласні Ради депутатів трудящих утворюють такі відділи виконавчих комітетів:

Земельний;

Фінансовий;

Внутрішньої торгівлі;

Місцевої промисловості;

Народної освіти;

Охорони здоров'я;

Соціального забезпечення;

Комунального господарства;

Шляховий;

Відділ в справах мистецтв;

Загальний;

Планову комісію;

Сектор кадрів при голові виконкому,

і, крім того, відповідно до особливостей господарства області, з затвердження союзно-республіканських Народних Комісаріатів: Легкої промисловості, Харчової промисловості, Лісової промисловості, Зернових і тваринницьких радгоспів, обласні Ради депутатів трудящих утворюють відділи або Упрарління:

Легкої промисловості;

Харчової промисловості;

Лісової промисловості;

Зернових і тваринницьких радгоспів.

Стаття 88. Відповідно до умов області, на основі законів срср і УРСР, загальносоюзні Народні Комісаріати і Народний Комісаріат Внутрішніх справ утворюють при обласних Радах депутатів трудящих свої Управління.

Комітет заготівель призначає при обласних Радах депутатів трудящих своїх уповноважених.

Стаття 89. Відділи і Управління обласних Рад депутатів трудящих підлягають у своїй діяльності як відповідній обласній Раді депутатів трудящих та її виконавчому комітетові, так і відповідному Народному Комісаріатові УРСР.

Стаття 90. Ради депутатів трудящих адміністративних округ і їх виконавчі комітети утворюють відділи і ведуть свою роботу на основі законів і указів верховних органів УРСР та рішень обласних Рад депутатів трудящих.

с Районні Ради депутатів трудящих утворюють такі відділи виконавчих комітетів:

Земельний;

Народної освіти;

Фінансовий;

Внутрішньої торгівлі;

Охорони здоров'я;

Соціального забезпечення;

Загальний;

Шляховий;

Планову комісію;

Сектор кадрів при голові виконкому,

і, крім того, відповідно до особливостей господарства району, з затвердження обласної Ради депутатів трудящих, районні Ради депутатів трудящих утворюють відділи:

Комунальний;

Місцевої промисловості.

Комітет заготівель призначає при районних Радах депутатів трудящих своїх уповноважених.

Стаття 92. Відповідно до умов району, на основі законів СРСР і УРСР, з затвердження відповідної обласної Ради депутатів трудящих Народний Комісаріат Внутрішніх справ утворює при районних Радах депутатів трудящих свої Управління.

Стаття 93. Відділи районних Рад депутатів трудящих підлягають у своїй діяльності як районній Раді депутатів трудящих і її виконавчому комітетові, так і відповідному відділові обласної Ради депутатів трудящих.

Стаття 94. Міські Ради депутатів трудящих утворюють такі відділи виконавчих комітетів:

Фінансовий;

Комунального господарства;

Внутрішньої торгівлі;

Охорони здоров'я;

Народної освіти;

Соціального забезпечення;

Загальний;

Планову комісію;

Сектор кадрів при голові виконкому,

і, крім того, відповідно до особливостей промисловості міста, його міського і приміського господарства :

Місцевої промисловості;

Земельний.

Стаття 95. Відділи міських Рад депутатів трудящих підлягають у своїй діяльності як міській Раді депутатів трудящих і її виконавчому комітетові, так і відповідному відділові районної Ради депутатів трудящих або відповідному відділові обласної Ради депутатів трудящих.

Стаття 96. Відділи міської Ради депутатів трудящих Києва підлягають у своїй діяльності як Раді депутатів трудящих Києва і її виконавчому комітетові, так і відповідному Народному Комісаріатові УРСР безпосередньо.

Стаття 97. По закінченні повноважень обласних, окружних, районних, міських, селищних, станичних і сільських Рад депутатів трудящих їх виконавчі і розпорядчі органи зберігають свої повноваження аж до утворення новообраними Радами нових виконавчих і розпорядчих органів.

РОЗДІЛ VIII

БЮДЖЕТ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Стаття 98. Державний бюджет УРСР складається Радою Народних Комісарів УРСР і подається нею на затвердження Верховної Ради УРСР

Затверджений Верховною Радою УРСР державний бюджет УРСР публікується до загального відома.

Стаття 99. Верховна Рада УРСР обирає бюджетну комісію, яка доповідає Верховній Раді свій висновок по державному бюджету УРСР.

Стаття 100. Звіт про виконання державного бюджету УРСР затверджується Верховною Радою УРСР і публікується до загального відома.

Стаття 101. В бюджет Молдавської АРСР і місцеві обласні бюджети, а також в бюджети адміністративних округ, районних, міських і сільських Рад включаються прибутки від місцевого господарства, відрахування від державних прибутків, що надходять на їх території, а також надходження від місцевих податків і зборів у розмірах, встановлюваних законодавством СРСР і УРСР.

РОЗДІЛ ІХ

СУД І ПРОКУРАТУРА

Стаття 102. Правосуддя в УРСР здійснюється Найвищим Судом УРСР, Найвищим Судом Молдавської АРСР, обласними судами, судами адміністративних округ, а також спеціальними судами СРСР, що створюються за постановою Верховної Ради СРСР, народними судами.

Стаття 103. Розгляд справ у всіх судах здійснюється з участю народних засідателів, крім випадків, спеціально передбачених законом.

Стаття 104. Найвищий Суд УРСР є найвищим судовим органом УРСР. На Найвищий Суд УРСР покладається нагляд за судовою діяльністю всіх судових органів УРСР, Молдавської АРСР і областей.

Стаття 105. Найвищий Суд УРСР обирається Верховною Радою УРСР на строк 5 років.

Стаття 106. Найвищий Суд Молдавської АРСР обирається Верховною Радою Молдавської АРСР на строк 5 років.

Стаття 107. Обласні суди, суди адміністративних округ обираються обласними Радами депутатів трудящих або Радами депутатів трудящих адміністративних округ на строк 5 років.

Стаття 108. Народні суди обираються громадянами району на основі загального, прямого 1 рівного виборчого права при таємному голосуванні на строк 3 роки.

Стаття 109. Судочинство в УРСР провадиться українською мовою, в Молдавській АРСР—молдавською або українською мовою, залежно від національного складу більшості населення району, з забезпеченням для осіб, які неволодіють мовою більшості,-

цілковитого ознайомлення з матеріалами справи через перекладача, а також права виступати на суді рідною мовою.

Стаття 110. Розгляд справ у всіх судах УРСР відкритий, оскільки законом не передбачені винятки, з забезпеченням обвинуваченому права на оборону.

Стаття 111. Судді незалежні і підкоряються тільки законові.

Стаття 112. Вищий нагляд за точним виконанням законів усіма Народними Комісаріатами і підвідомчими їм установами, так само, як окремими службовими особами, а також громадянами на території УРСР здійснюється як Прокурором СРСР безпосередньо, так і через Прокурора УРСР.

Стаття 113. Прокурор УРСР призначається Прокурором СРСР на строк 5 років.

Стаття 114. Прокурор Молдавської АРСР і обласні прокурори призначаються Прокурором СРСР на строк 5 років.

Стаття 115. Прокурори адміністративних округ, районні і міські прокурори призначаються Прокурором УРСР з затвердження Прокурора СРСР на строк 5 років.

Стаття 116. Органи прокуратури здійснюють свої функції незалежно від будь-яких місцевих органів, підлягаючи тільки Прокуророві СРСР.

РОЗДІЛ X

ОСНОВНІ ПРАВА Й ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

Стаття 117. Громадяни УРСР мають право на працю, тобто право на одержання гарантованої роботи з оплатою їх праці у відповідності з її кількістю і якістю.

Право на працю забезпечується соціалістичною організацією народного господарства, неухильним зростанням продуктивних сил радянського суспільства, усуненням можливості господарських криз і ліквідацією безробіття.

Стаття 118. Громадяни УРСР мають право на відпочинок.

Право на відпочинок забезпечується скороченням робочого дня для величезної більшості робітників до 7 годин, установленням щорічних відпусток робітникам і службовцям з збереженням заробітної плати, наданням для обслуговування трудящих широкої сітки санаторіїв, будинків відпочинку, клубів.

Стаття 119. Громадяни УРСР мають право на матеріальне забезпечення в старості, а також—в разі хвороби і втрати працездатності.

Це право забезпечується широким розвитком соціального страхування робітників і службовців за рахунок держави, безплатною медичною допомогою трудящим, наданням у користування трудящим широкої сітки курортів.

Стаття 120. Громадяни УРСР мають право на освіту.

Це право забезпечується загальнообов'язковою початковою освітою, безплатністю освіти, включаючи вищу освіту, системою державних стипендій величезній більшості тих, що вчаться у вищій школі, навчанням у школах рідною мовою, організацією на заводах, в радгоспах, машинно-тракторних станціях і колгоспах безплатного виробничого, технічного й агрономічного навчання трудящих.

Стаття 121. Жінці в УРСР надаються рівні права з чоловіком у всіх галузях господарського, державного, культурного і громадсько-політичного життя.

Можливість здійснення цих прав жінок забезпечується наданням жінці рівного з чоловіком права на працю, оплату праці, відпочинок, соціальне страхування і освіту, державною охороною інтересів матері й дитини, наданням жінці при вагітності відпусток з збереженням утримання, широкою сіткою родильних будинків, дитячих ясел і садків.

Стаття 122. Рівноправність громадян УРСР, незалежно від їх національності і раси, в усіх галузях господарського, державного, культурного і громадсько-політичного життя є непорушним законом.

Як б то не було пряме чи посереднє обмеження прав або, навпаки, встановлення прямих чи посередніх переваг громадян залежно від їх расової і національної приналежності, так само як усяка проповідь расової або національної винятковості, або ненависті і зневаги— караються законом.

Стаття 123. З метою забезпечення за громадянами свободи совісті церкву в УРСР відокремлено від держави і школу від церкви. Свобода відправлення релігійних культів і свобода антирелігійної пропаганди визнається за всіма громадянами.

Стаття 124. У відповідності з інтересами трудящих і з метою зміцнення соціалістичного ладу громадянам УРСР гарантується законом:

а) свобода слова,

б) свобода друку,

в) свобода зборів і мітингів,

г) свобода вуличних походів і демонстрацій.

Ці права громадян забезпечуються наданням трудящим і їх організаціям друкарень, запасів паперу, громадських будинків, вулиць, засобів зв'язку і інших матеріальних умов, необхідних для їх здійснення.

Стаття 125. У відповідності з інтересами трудящих і з метою розвитку організаційної самодіяльності і політичної активності народних мас громадянам УРСР забезпечується право об'єднання в громадські організації: професійні спілки, кооперативні об'єднання, організації молоді, спортивні й оборонні організації, культурні, технічні і наукові товариства, а найбільш активні й свідомі громадяни з лав робітничого класу й інших верств трудящих об'єднуються у Комуністичну партію (більшовиків) України, яка є передовим загоном трудящих в їх боротьбі за зміцнення і розвиток соціалістичного ладу і являє собою керівне ядро всіх організацій трудящих, як громадських, так і державних.

Стаття 126. Громадянам УРСР забезпечується недоторканість особи. Ніхто не може бути заарештований інакше, як за постановою суду або з санкції прокурора.

Стаття 127. Недоторканість житла громадян і тайна листування охороняються законом.

Стаття 128. УРСР надає право притулку іноземним громадянам, що переслідуються за оборону інтересів трудящих, або наукову діяльність, або національно-визвольну боротьбу.

Стаття 129. Кожний громадянин УРСР зобов'язаний додержувати Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки, виконувати закони, додержувати дисципліни праці, чесно ставитися до громадського обов'язку, поважати правила соціалістичного співжиття.

Стаття 130. Кожний громадянин УРСР зобов'язаний берегти і зміцнювати суспільну, соціалістичну власність, як священну і недоторкану основу радянського ладу, як джерело багатства і могутності батьківщини, як джерело заможного і культурного життя всіх трудящих.

Особи, що роблять замах на суспільну, соціалістичну власність, є ворогами народу.

Стаття 131. Загальний військовий обов'язок є законом.

Військова служба в Робітничо-Селянській Червоній Армії є почесний обов'язок громадян УРСР.

Стаття 132. Захист батьківщини є священний обов'язок кожного громадянина УРСР. Зрада батьківщини: порушення присяги, перехід на бік ворога, заподіяння шкоди воєнній поті держави, шпигунство - караються за всією суворістю закону, як найтяжчий злочин.

РОЗДІЛ XI

ВИБОРЧА СИСТЕМА

Стаття 133. Вибори депутатів до всіх Рад депутатів трудящих: Верховної Ради УРСР, Верховної Ради Молдавської АРСР, обласних Рад депутатів трудящих, Рад депутатів трудящих адміністративних округ, районних, міських, селищних, станичних і сільських Рад депутатів трудящих,—проводяться виборцями на основі загального, рівного і прямого виборчого права при таємному голосуванні.

Стаття 134. Вибори депутатів є загальними: всі громадяни УРСР, які досягли 18 років, незалежно від расової і національної приналежності, віросповідання, освітнього цензу, осілості, соціального походження, майнового стану та минулої діяльності, мають право брати участь у виборах депутатів і бути обраними, за винятком божевільних і осіб, засуджених судом з позбавленням виборчих прав.

Стаття 135. Вибори депутатів є рівними: кожний громадянин має один голос; всі громадяни беруть участь у виборах на рівних засадах.

Стаття 136. Жінки користуються правом обирати і бути обраними нарівні з чоловіками.

Стаття 137. Громадяни, які перебувають у лавах Червоної Армії, користуються правом обирати і бути обраними нарівні з усіма громадянами.

Стаття 138. Вибори депутатів є прямими: вибори до всіх Рад депутатів трудящих, починаючи від сільської та міської Ради депутатів трудящих аж до Верховної Ради УРСР, проводяться громадянами безпосередньо шляхом прямих виборів.

Стаття 139. Голосування при виборах депутатів є таємним.

Стаття 140. Вибори депутатів до Рад депутатів трудящих УРСР проводяться по виборчих округах за такими нормами:

до обласних Рад: Вінницької, Київської, Харківської—один депутат від 30.000 населення; Дніпропетровської, Донецької, Одеської і Чернігівської — один депутат від 25.000 населення;

до Рад депутатів трудящих адміністративних округ— один депутат від 5.000 населення;

до районних Рад залежно від розміру району— один депутат не менше ніж від 500 і не більше ніж від 1.500 чоловік населення;

до міських Рад і районних Рад в містах залежно від розміру міста або міського району—один депутат не менше ніж від 100 і не більше ніж від 1.000 чоловік населення;

до сільських Рад залежно від розміру району діяльності сільської Ради — один депутат не менше ніж від 100 і не більше ніж від 250 чоловік населення.

Виборчі норми для кожної районної і міської Ради депутатів трудящих встановлюються „Положенням про вибори до Рад депутатів трудящих УРСР" в межах виборчих норм, вказаних у цій статті.

Виборчі норми для сільських, станичних і селищних Рад депутатів трудящих встановлюються обласними Радами депутатів трудящих і Верховною Радою Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки в межах виборчих норм, вказаних у цій статті.

Стаття 141. Кандидати при виборах виставляються по виборчих округах.

Право виставлення кандидатів забезпечується за громадськими організаціями й товариствами трудящих; комуністичними партійними організаціями, професійними спілками, кооперативами, організаціями молоді, культурними товариствами.

Стаття 142. Кожний депутат зобов'язаний звітувати перед виборцями в своїй роботі і в роботі Ради депутатів трудящих і може бути в усякий час відкликаний за рішенням більшості виборців у встановленому законом порядку.

РОЗДІЛ XII

ГЕРБ, ПРАПОР, СТОЛИЦЯ

Стаття 143. Державний герб УРСР складається з золотих серпа і молота, зображених на червоному фоні в променях сонця, облямованих колоссям, з написом: зверху над серпом і молотом "УРСР" і внизу "Пролетарі всіх країн, єднайтеся!"

Стаття 144. Державний прапор УРСР складається з червоного полотнища, в лівому кутку якого, коло древка наверху, вміщені золоті серп і молот і літери "УРСР".

Стаття 145. Столицею Української Радянської Соціалістичної Республіки є місто Київ.

РОЗДІЛ XIII

ПОРЯДОК ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ

Стаття 146. Зміна Конституції УРСР провадиться лише за рішенням Верховної Ради УРСР, ухваленим більшістю не менше 2/3 голосів.

м. Київ

30 січня 1937 року